

Tko to tamo filozofira? Produktivnost hrvatskih filozofa (1993-2003)

Jolić, Tvrтко

Source / Izvornik: **Prolegomena : Časopis za filozofiju, 2004, 3, 237 - 242**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:858808>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

Tko to tamo filozofira?

Produktivnost hrvatskih filozofa (1993–2003)

1. Filozofska populacija

Cilj je ovoga članka utvrditi broj objavljenih radova hrvatskih filozofa u razdoblju od 1993. do 2003. godine. Pitanje koje prethodi ovome zadatku jest: tko su hrvatski filozofi? Najjednostavniji odgovor bio bi: ljudi koji se u Hrvatskoj bave filozofijom. To nas pak vodi dalje do pitanja što je to filozofija. Ne predmnijevamo da znamo odgovor na to pitanje. Stoga ćemo se ovdje poslužiti jednom zaobilaznom strategijom u određivanju tko je to filozof i napose hrvatski filozof. Kriteriji su posve birokratske i ekonomske prirode i vezani su uz ono što se ponekada naziva znanstveni pogon. Naime u ovom članku hrvatskim filozofima i filozofkinjama smatrat će se oni koji zadovoljavaju jedan od dvaju kriterija: a) doktorirali su na znanstvenom području filozofije te se kao takvi vode u upisniku znanstvenika pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa (dalje MZOŠ);¹ b) sudjeluju ili su sudjelovali na izvođenju znanstvenih projekata kojima je prosudbena skupina filozofija, a financirani su od strane MZOŠ.

Prema prvom kriteriju u našu ciljanu populaciju ulaze 92 osobe s doktoratom filozofije. Pri tom se pretpostavlja da je postignuti doktorat pouzdan pokazatelj daljnjeg znanstvenog djelovanja. Naravno, kod znanstvenika ponekada svjedočimo i promjenama znanstvenog interesa, bilo iz čisto znanstvenih ili više pragmatičnih razloga. Za hrvatske doktore filozofije može se međutim reći da su posvema obuzeti filozofskim *erosom*. Među objavljenim radovima svakoga od njih uglavnom se nalaze tekstovi filozofske tematike. U skladu s opće-proklamiranim i nadasve razvikanim zahtjevom za interdisciplinarnošću, u statistike objavljenih radova uvrštavat ćemo i radove čiji naslovi ne ukazuju da je rad usko filozofske tematike.

O snazi zova filozofskog *erosa* u Hrvatskoj govori i jedan broj osoba koje nisu doktorirale na znanstvenom području filozofije, a u znanstvenoj su zajednici zbog svojega rada u znanstvenim i obrazovnim institucijama te na znanstvenim projektima financiranim od strane MZOŠ-a priznati kao filozofi. Da bi se obuhvatili i ti pojedinci uveden je drugi kriterij za uvrštavanje među hrvatske filozofe. Prema drugom kriteriju brojni naši filozofi pridodano je 10 imena. Tako je ukupni broj filozofa u Republici Hrvatskoj zaključno s 2003. godinom bio 102. U ovaj broj uvrštena je i nekolicina filozofa koji su mjestom zaposlenja vezani uz inozemstvo, ali se i dalje vode u upisniku znanstvenika ili su sudjelovali na nekom od znanstvenih projekata.

---

¹ Uredništvo časopisa i autor članka zahvaljuju se državnom tajniku MZOŠ-a Slobodanu Uzelcu koji je odobrio uvid u upisnik znanstvenika i napose gospođi Jasni Tribuson koja je pripremila podatke iz upisnika.

2. Baze podataka i metoda istraživanja

Podatci o objavljenim radovima prikupljeni su iz četiri baze podataka. To su: Online katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice (URL: <http://www.nsk.hr>), Hrvatska znanstvena bibliografija (URL: <http://bib.irb.hr>) te Current Contents i Web of Science dostupni preko Centra za online baze podataka pri institutu Ruđer Bošković (URL: nippur.irb.hr/ovid). Dok su prve dvije baze dostupne svim korisnicima, za Current Contents i Web of Science potrebna je zaporka koju u Centru za online baze podataka može dobiti svaki znanstvenik i student hrvatskih visokoobrazovnih institucija.

Kako su prema Zakonu o knjižnicama nakladnici dužni Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NSK) dostaviti obvezne primjerke svake tiskane knjižnične građe, njezina je bibliografska baza vjerojatno najpotpuniji izvor podataka o djelima hrvatskih autora objavljenim u Hrvatskoj. U online katalog NSK uvršteni su podatci o knjigama, člancima iz časopisa i zbornika, doktorskim disertacijama i magistarskim radovima, katalozima izložaba itd. Kako je katalog NSK usmjeren prije svega na radove objavljene u Hrvatskoj, podatci o radovima hrvatskih filozofa objavljenim u domovini prilično su sveobuhvatni. No ova baza podataka se pokazala kao nedostatna da bi se pratila hrvatska produkcija u inozemstvu. Podatci o tom segmentu djelovanja naših filozofa upotpunjeni su prije svega podacima koji se mogu naći na stranicama Hrvatske znanstvene bibliografije (Croatian Scientific Bibliography, CROSBİ)². Osnovna zadaća CROSBİ-ja jest da sabere radove koji su nastali u sklopu projekata koje je financiralo MZOŠ. Kako se podatci iz ove baze koriste kao potpora radu prosudbenih skupina, za potrebe napredovanja u zvanjima, izradu tekućih bibliografija pojedinih ustanova, projekata i pojedinih znanstvenika, pretpostavlja se da je u interesu samih znanstvenika što ažurnije popunjavati bazu s najnovijim radovima objavljenim u zemlji i inozemstvu. Za dodatni izvor podataka konzultirane su i dvije inozemne baze podataka. Current Contents (CC) jedna je od najvećih i najcjenjenijih baza podataka. Ova baza sa sjedištem u Institute for Scientific Information u Philadelphiji, SAD, obuhvaća preko 7000 najcjenjenijih znanstvenih časopisa u svijetu, od toga u području Arts & Humanities oko 1100 časopisa. Važnost ove baze podataka ogleđa se i u hrvatskom Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji posebno vrednuje radove indeksirane u CC-u. Web of Science (WoS) još je jedan proizvod rečenog philadelphijskog instituta za znanstvene informacije. U ovoj bazi indeksira se više od 8000 znanstvenih časopisa, a u ovom istraživanju korištena je prije svega kao izvor o citiranosti radova hrvatskih filozofa u inozemstvu.

Razdoblje od 1993. do 2003. odabrano je iz dva razloga. Godina 1993. prva je godina za koju su dostupni online podatci iz baze CC. Završna go-

² Za podatke o objavljenim radovima prije osnutka CROSBİ-ja korišteni su podatci iz baze podataka SVIBOR Ministarstva znanosti i tehnologije (URL: <http://www.mzos.hr/svibor/svibor.htm>).

dina 2003, osim što prikladno zatvara jedno desetljeće hrvatske filozofije, odabrana je da bi se dalo dovoljno vremena da se u baze unesu svi podatci o objavljenim djelima s obzirom na vrijeme u kojemu se odvijalo ovo istraživanje (druga polovica 2004. godine). Da bi se došlo do ukupnog broja objavljenih radova hrvatskih filozofa u tražilice četiriju baza podataka pojedinačno je uneseno svako ime s liste od 102 filozofa. Kako je hrvatska filozofska zajednica relativno mala i međusobno se dobro poznaje, slučajevi u kojima se među rezultatima traženja pojavljivalo više osoba s istim imenom, prezimenom ili inicijalom dali su se lako riješiti. U bazi CC pretraživano je svih sedam znanstvenih područja u koja ta baza svrstava indeksirane časopise, dok su u WoS uzeti u obzir samo podatci s područja društveno-humanističkih znanosti.

U statistiku su uključene sljedeće kategorije radova: knjige, poglavlja iz knjiga, članci iz zbornika radova, članci iz znanstvenih časopisa, recenzije i prikazi, prijevodi, uređivanje knjiga i zbornika.

3. Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja su sljedeći. Hrvatski filozofi objavili su u razdoblju od 1993. do 2003. godine u zemlji i inozemstvu ukupno 2422 rada. Podijeli li se to s brojem filozofa proizlazi da je svaki filozof u prosjeku objavio 23,75 radova, što na godišnjoj razini znači skoro 2,4 rada. Od ukupnog broja radova 112 radova objavljeno je u inozemstvu. Isključivo u Hrvatskoj objavljivalo je 66 filozofa, u inozemstvu je svoje radove objavilo 35 filozofa, a za jednoga nemamo podataka da je u deset godina objavio ijedan rad. S druge strane, najproduktivniji hrvatski filozof objavio je 94 rada.

Prema podacima iz WoS-a u časopisima koji se indeksiraju u njihovoj bazi barem jedanput je citiran 71 rad hrvatskih filozofa. Neki od tih radova citirani su više puta (najcitiranija su dva rada koji imaju po 7 citata) pa se ukupan broj citata radova hrvatskih filozofa zaustavlja na broju 102. Kako WoS indeksira i dva hrvatska časopisa u kojem su hrvatski filozofi citirani 10 puta, proizlazi da je ukupan broj citata hrvatskih filozofa u inozemstvu 92. Ta 92 inozemna citata proizvelo je 29 filozofa. Zanimljivo je vidjeti i koliko je famoznih CC uradaka poteklo iz pera hrvatskih filozofa. Prema našem brojanju 34 CC filozofa napisalo je 89 takvih radova, od kojih su se 43 pojavila u dva domaća CC časopisa.

Možda će netko naći zanimljivim vidjeti kako su ovi rezultati raspoređeni po institucijama koje zapošljavaju filozofe. Po podacima MZOŠ-a naši filozofi su našli zaposlenje na 26 različitih institucija, 16 ih je bilo u mirovini, a podataka nije bilo za 12 filozofa. Podatke za institucije donosimo u tabeli 1. U njoj su poimence navedene samo institucije s dva ili više zaposlenika.

Naziv institucije	Br. zaposlenih	Broj radova			CC radovi u		Radovi u WoS-u		
		ukupno	domaći	strani	domaćim časopisima	stranim časopisima	br. citiranih radova	br. citata u domaćim časopisima	br. citata u stranim časopisima
Filozofski fakultet, Rijeka	6	83	68	15	1	5	0	0	0
Filozofski fakultet, Zadar	3	37	37	0	0	0	0	0	0
Filozofski fakultet, Zagreb	12	230	221	9	0	9	7	0	7
Filozofski fakultet Družbe Isusove	5	142	141	1	0	1	1	1	1
Fakultet političkih znanosti	2	55	49	6	0	0	3	0	3
HAZU	2	32	32	0	0	0	0	0	0
Institut za društvena istraživanja	3	77	77	0	7	0	0	0	0
Institut za filozofiju	17	527	480	47	3	7	17	3	33
Katolički bogoslovni fakultet, Split	4	107	107	0	1	0	0	0	0
Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb	2	75	75	0	1	0	1	1	0
Medicinski fakultet, Rijeka	2	14	13	1	1	0	0	0	0
Prirodoslovno-matematički fakultet	2	23	20	3	0	1	3	1	7
druge institucije	14	409	380	29	20	23	24	1	29
mirovina	16	372	371	1	5	0	9	3	6
bez podataka	12	239	239	0	4	0	6	0	6

Tabela 1.

Iz tabele je vidljivo da je Institut za filozofiju najproduktivnija filozofska institucija. 17 zaposlenika Instituta objavilo je 527 radova, što predstavlja više od petine ukupne filozofske produkcije u Hrvatskoj u istraživanom razdoblju. Svaki od njih je u prosjeku objavio 31 rad. 42% radova hrvatskih filozofa objavljenih u inozemstvu potpisuje neki od znanstvenika s Instituta. Uz to, 17 radova koje su napisali djelatnici Instituta čini više od trećine citiranih hrvatskih radova u stranim časopisima.

Na drugom mjestu po produktivnosti dolaze skupina znanstvenika zaposlenih na 14 različitih institucija u zemlji i inozemstvu za koje u tabeli nisu navedeni zasebni podatci. I njih odlikuje visoka produktivnost od 29,2 objavljena rada po osobi. Ono što upada u oči kod ove skupine znanstvenika jest iznadprosječna količina radova objavljenih u CC časopisima i u inozemstvu te znatna recepcija tih djela u svjetskoj znanosti. Dva su objašnjenja tih podataka. U ovu skupinu su naime uključena i dvojica filozofa zaposlena na institucijama izvan Hrvatske. Na njih otpada 25 od 29 radova objavljenih u inozemstvu i većina citiranih radova u inozemnim časopisima. Veliki broj objavljenih radova u CC časopisima postaje jasniji ukoliko se uzme u obzir da većina radova objavljenih u inozemnim časopisima potječe iz pera ove dvojice autora, dok su ostatak radovi objavljeni u jednom domaćem časopisu iz društvenih znanosti.

Značajan prinos hrvatskoj filozofiji u protekli deset godina dali su filozofi umirovljenici. Njih 16 napisalo je 372 rada, a značajnim brojem sudjeluju i u broju citiranih radova u inozemstvu. Podatci o mjestu zaposlenja nisu bili dostupni za 12 filozofa za koje se može pretpostaviti da ili nisu zaposleni ili su zaposleni van sustava znanosti.

4. Zaključna razmatranja

Namjera ovoga rada nije bila utvrditi kvalitetu hrvatske filozofije, filozofa ili institucija na kojima djeluju. Istraživanja ovoga tipa usmjeravaju se prvenstveno na kvantitetu, a ne kvalitetu objavljenih radova. Ni citiranost nekog rada ne mora nužno ukazivati na njegovu visoku znanstvenu vrijednost. Ta se dva parametra ipak, u nedostatku pouzdanijih metoda, uzimaju kao donekle objektivni pokazatelji znanstvene relevantnosti nekog znanstvenika ili znanstvene zajednice. Ovo istraživanje je pokušalo uzeti u obzir najrelevantnije baze podataka u kojima se vode objavljeni radovi hrvatskih filozofa. Ipak je za očekivati da nije obuhvaćen baš svaki objavljeni rad. Najpotpuniji podatci o radovima sakupljeni su za filozofe koji su angažirani na izvođenju nekog od znanstvenih projekata financiranog od strane MZOŠ-a. Oni naime imaju obvezu u sklopu izvješća o radu na projektu prijaviti sve objavljene radove u bazu podataka Hrvatske znanstvene bibliografije (CROSBİ). Kako na temelju tih podataka prosudbene skupine ocjenjuju projekte, u interesu je samih znanstvenika da što ažurnije prijavljuju svoje radove. Bilo bi od velike koristi za praćenje produktivnosti hrvatskih znanstvenika kada bi se

obveza prijavljivanja radova na CROSBİ proširila i na znanstvenike koji rade u sustavu znanosti, ali nisu vezani uz znanstvene projekte, primjerice sveučilišni profesori.

Ovo je prvi rad koji je isključivo posvećen istraživanju produktivnosti hrvatskih znanstvenika s područja filozofije. S obzirom na nepostojanje nekih ranijih sličnih istraživanja s kojima bi se usporedili rezultati ovoga istraživanja, teško je donositi bilo kakve zaključke. Ostaje nam tek nadati se će ovo biti poticaj sustavnijem scijentometrijskom istraživanju novije hrvatske filozofske produkcije.

Tvrtko Jolić
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54, HR-10000 Zagreb
tjolic@hrstud.hr